

Briselē, 2019. gada 25. martā
(OR. en)

7672/1/19
REV 1

AGRI 159
ENV 313
CLIMA 84
ONU 31

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Padome
K-jas dok. Nr.:	15011/18
Temats:	Tīru planētu – visiem! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku – <i>viedokļu apmaiņa</i>

1. 2018. gada 28. novembrī Komisija pieņēma paziņojumu "Tīru planētu – visiem! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku".
2. Padome ar paziņojumu tika iepazīstināta 2018. gada 19. decembrī (Enerģētikas sanāksmē) un 2018. gada 20. decembrī (Vides sanāksmē). Politikas debates Padomē notika 2019. gada 18. februārī (Konkurētspējas sanāksmē), 2019. gada 4. martā (Enerģētikas sanāksmē) un 2019. gada 5. martā (Vides sanāksmē). Eiropadome klimata pārmaiņas apsprieda 2019. gada 21. un 22. martā ¹.

¹ 1/19.

3. Kopš 2019. gada janvāra Vides jautājumu darba grupa apspriež šo paziņojumu un tam pievienoto padziļināto analīzi. Horizontālu lauksaimniecības jautājumu darba grupas (KLP reforma) delegāti tika aicināti piedalīties Vides jautājumu darba grupas sanāksmē, kas notika 2019. gada 5. februārī, kad Komisija iepazīstināja ar paziņojuma un padziļinātās analīzes aspektiem, kas saistīti ar lauksaimniecību.
4. Prezidentvalsts mērķis ir visos attiecīgajos Padomes sastāvos rīkot debates par katra sastāva attiecīgās politikas jomas ieguldījumu vispārējā redzējumā.
5. Lai dotu ievirzi ministru viedokļu apmaiņai Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomes sanāksmē 2019. gada 15. aprīlī, prezidentvalsts ir sagatavojusi informatīvu dokumentu un jautājumu, kā izklāstīts šīs piezīmes pielikumā.

**Tīru planētu – visiem! Stratēģisks ilgtermiņa redzējums par klimatneitrālu ekonomiku –
lauksaimniecības aspekti**

Prezidentvalsts dokuments un jautājums ministriem

1. Lauksaimniecībai var būt svarīga nozīme ES pārejas procesā uz siltumnīcefekta gāzes (SEG) emisiju ziņā neitrālu ekonomiku. Paziņojumā ir atzīta lauksaimniecības būtiskā loma, ņemot vērā to, ka tā veido apmēram 10 % no SEG emisijām ES. Tajā pašā laikā lauksaimniecība, kopā ar mežsaimniecību, ir arī oglekļa piesaistītājsistēmas. Eiropadome 2014. gada oktobrī secināja, ka būtu jāatzīst daudzveidīgie lauksaimniecības un zemes izmantošanas nozares mērķi un tas, ka tiem ir mazāks potenciāls mazināt klimata pārmaiņas, kā arī vajadzība panākt saskaņotību starp ES mērķiem pārtikas nodrošinājuma un klimata pārmaiņu jomā. Pašreizējā kopējā lauksaimniecības politika (KLP) jau sniedz ieguldījumu klimata mērķu sasniegšanā, un priekšlikumos par turpmāko KLP šajā sakarā ir ietverti vēl vērienīgāki mērķi. Pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku paredz pārmaiņas lauksaimniecības nozarē, kas ļaus ES garantēt pārtikas nodrošinājumu, vienlaikus sekmējot klimata mērķu sasniegšanu.
2. ES vienmēr ir bijusi līderpozīcijā attiecībā uz klimata pārmaiņu cēloņu novēršanu un strādā pie tā, lai panāktu saskaņotu globāla mēroga reakciju atbilstīgi Parīzes klimata nolīgumam. Lai to panāktu, Eiropadome 2017. gada jūnijā atkārtoti stingri apliecināja ES un dalībvalstu apņemšanos attiecībā uz Parīzes nolīguma mērķiem un 2018. gada 22. martā aicināja Eiropas Komisiju līdz 2019. gada pirmajam ceturksnim nākt klajā ar priekšlikumu Parīzes nolīgumā paredzētajai ES siltumnīcefekta gāzu emisiju ilgtermiņa mazināšanas stratēģijai, ņemot vērā valstu plānus.

3. 2018. gada 28. novembrī Komisija pieņēma paziņojumu "Tīru planētu – visiem! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku"². Paziņojumā ir sniegts redzējums par to, kā ES varētu ilgtermiņā sniegt ieguldījumu Parīzes nolīguma mērķu sasniegšanā. Paziņojuma mērķis bija uzsākt plašas debates par to, kā Eiropai būtu jāgatavojas, tuvojoties 2050. gadam, un šajās debatēs tiks iesaistīti Eiropas lēmumu pieņēmēji un iedzīvotāji.

Pamatojoties uz to, ES būtu jāspēj līdz 2020. gadam ilgtermiņa stratēģiju pieņemt un iesniegt Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējai konvencijai par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*), kā tas ir paredzēts saskaņā ar Parīzes nolīgumu.

4. Paziņojumā ir uzsvērts – lai panāktu pāreju uz SEG neto nulles emisiju ekonomiku, ir vajadzīgas pārmaiņas visās ekonomikas nozarēs, tostarp lauksaimniecībā. Saskaņā ar šo dokumentu, pārejai vajadzētu būt sociāli taisnīgai gan iedzīvotājiem, gan reģioniem, tai būtu jāuzlabo konkurētspēja un jānodrošina ilgtspējīga izaugsme un darbvietas.
5. Paziņojumā ES ir paredzēti astoņi scenāriji, kā līdz 2050. gadam panākt SEG emisiju samazinājumu – sākot ar 80 % samazinājumu (salīdzinājumā ar 1990. gadu) līdz neto emisiju nulles līmenim. Ir uzsvērts, ka lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares ir unikālas tādā ziņā, ka spēj arī piesaistīt CO₂ no atmosfēras. Pašlaik ikgadējais apjoms ir nozīmīgs; ES neto piesaiste gadā sasniedz aptuveni 300 miljonus tonnu CO₂. Taču ar to nepietiek, lai atlikušās emisijas kompensētu bez papildu pasākumu īstenošanas, ar ko stiprināt mūsu zemes nozīmi. Tāpēc jāizskata papildu rīcības iespējas attiecībā uz to, kā ilgtspējīgi sagādāt biomasu un vienlaikus uzlabot dabīgo piesaisti vai apvienot biomasas izmantošanu ar oglekļa uztveršanu un glabāšanu: abi varianti var palielināt negatīvo emisiju apjomu. Paziņojumā ir minēts, ka, lai sasniegtu SEG neto emisiju nulles līmeni, būs maksimāli jāizmanto iespējas, ko sniedz tehnoloģiskie un aprites ekonomikas risinājumi, dabīgo oglekļa dioksīda sauszemes piesaistītājsistēmu plaša praktiska pielietošana, tostarp arī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē.

² 15011/18.

6. Lai nodrošinātu virzību uz SEG nulles emisiju ekonomiku, paziņojumā aprakstīti septiņi pamatprincipi, no kuriem viens ir nepārprotami ciešāk saistīts ar lauksaimniecību nekā citi, proti, pilnībā izmantot bioekonomikas sniegtās priekšrocības un izveidot lielās oglekļa dioksīda piesaistītājsistēmas. Attiecībā uz šo principu ir norādīts, ka, ņemot vērā iedzīvotāju skaita pieaugumu, ES lauksaimniecībai un mežsaimniecībai būs jānodrošina pietiekami daudz pārtikas, barības un pārtikas šķiedrvielu. Lauksaimniecības radītās SEG emisijas, kas nav CO₂, var samazināt ar efektīvām un ilgtspējīgām ražošanas metodēm. Digitalizācija un viedās tehnoloģijas ir pamats precīzajai zemkopībai. Aizvien lielāka nozīme ir inovācijai, un tā palīdz palielināt ražīgumu. Oglekļa uzkrājumu lauksaimniecības zemēs var palielināt, piemēram, neveicot augsnes apstrādi un izmantojot virsaugus. Ārkārtīgi svarīgi ir saglabāt un palielināt dabīgo meža, augsnes un lauksaimniecības zemes piesaistītājsistēmu platības.

Vēl viens princips – izveidot konkurētspējīgu ES rūpniecību un aprites ekonomiku par galveno faktoru, kas ļauj samazināt SEG emisijas – attiecas uz izejvielu un biomasas resursefektīvu izmantošanu.

7. Komisijas ilgtermiņa redzējumā ierosināts izveidot ilgtermiņa pāreju veicinošu satvaru. Daži no šā satvara elementiem ir pētniecība, inovācija un investīcijas. Kas attiecas uz ekonomisko un sociālo ietekmi, tiek uzsvērts, ka lauku apvidos, lai apmierinātu augošās un mainīgās prasības lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē, būs jā saglabā pietiekami kvalificēts darbaspēks, vienlaikus saskaroties ar lauku iedzīvotāju skaita samazināšanos.
8. Komisijas redzējumā ir izklāstītas vairākas svarīgākās prioritātes, kam vajadzētu būt noteicošām pārejā uz klimatneitrālu Eiropu. Viena no tām ir veicināt ilgtspējīgu bioekonomiku, dažādot lauksaimniecību, dzīvnieku audzēšanu, akvakultūru un mežsaimniecību, aizvien palielināt ražīgumu, vienlaikus arī pielāgojoties klimata pārmaiņām, saglabāt un atjaunot ekosistēmas un nodrošināt dabīgo sauszemes un ūdeņu un jūras resursu ilgtspējīgu izmantošanu un pārvaldību.

9. Paziņojumā ir pausts aicinājums visiem Eiropas un valstu politikas dalībniekiem, kā arī ieinteresētajām personām privātajā sektorā un Eiropas iedzīvotājiem, aktīvi piedalīties debatēs un apzināt pasākumus, ar ko radīt konkurētspējīgu mazoglekļa ekonomiku, vienlaikus pievēršoties gan problēmām, gan iespējām.
10. Paziņojumā izklāstītais daudzšķautņainais starpnozaru redzējums jāpapildina ar koordinētu rīcību dažādās jomās, no kurām vissvarīgākā nozīme, līdzās enerģētikai un transportam, ir lauksaimniecībai.
11. Paziņojumā ir pausts aicinājums visos attiecīgajos Padomes sastāvos rīkot plašas politikas debates par to, kā katra sastāva attiecīgā politikas joma var sniegt ieguldījumu vispārējā ilgtermiņa redzējumā par ES pāreju uz konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku. Šajā kontekstā lauksaimniecības ministri tiek aicināti apspriest šā paziņojuma galvenos elementus, kuri ir saistīti ar lauksaimniecību.
12. Viedokļu apmaiņa Padomē (Lauksaimniecība un zivsaimniecība) ir paredzēta, lai 2050. gada kontekstā noteiktu virzību uz galvenajām stratēģiskajām ievirzēm un izpētītu dalībvalstu redzējumu, pamatojoties uz saskaņotajiem mērķiem 2030. gadam.

Jautājums

Vai ministri uzskata, ka Komisijas paziņojums "Tīru planētu – visiem!" ir solis pareizajā virzienā ES ilgtermiņa ieguldījumam Parīzes nolīguma mērķu sasniegšanā, ciktāl tas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības nozari? Kur šajā sakarā, pēc ministru domām, nepieciešams vissteidzamāk rīkoties attiecībā uz lauksaimniecības politiku valstu un Savienības līmenī?